

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07/10-108М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до семінарських занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
**«Методика проведення психологічної експертизи в
різних галузях психології»**
для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Психологія»
спеціальності 053 «Психологія»
денної і заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою ННІЕМ
Протокол № 4 від 12.12.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності 053 Психологія денної і заочної форм навчання [Електронне видання] / Стасюк М. І. Рівне : НУВГП, 2025. 23 с.

Укладач: Стасюк М. І., канд. психол. наук, доц. кафедри суспільних дисциплін НУВГП.

Відповідальний за випуск: Сокаль В. А., канд. пед. наук, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 053 «Психологія» Шпак Світлана Григорівна, канд. психол. наук, доц. кафедри суспільних дисциплін НУВГП.

Попереднє видання МВ: 07-10-10М

© М. І. Стасюк, 2025

© НУВГП, 2025

ЗМІСТ

1. Передмова	4
2. Методичні поради для роботи над дисципліною	4
3. Теми семінарських занять.	6
4. Плани семінарських занять	7
5. Теми для самостійного вивчення	15
6. Завдання до самостійної роботи	17
7. Індивідуальні науково-дослідні завдання	18
8. Питання до підсумкового контролю	19
9. Рекомендована література	22
10. Інформаційні ресурси	23

1. Передмова

Навчальна дисципліна «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» є обов'язковим компонентом (ОК-30) освітньо-професійної програми «Психологія» 053 «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка спрямована на формування у майбутніх психологів теоретичних, методичних та процесуальних знань щодо організації та проведення психологічної експертизи. Навчальний предмет гарантує практичну підготовку студентів до самостійної професійної діяльності як психолог-експерт.

Передбачене навчальним планом викладання дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» протягом восьмого семестру і завершується іспитом.

2. Методичні поради для роботи над навчальною дисципліною

Освітня компонента «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології», запропонована здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти предметної спеціальності 053 «Психологія», є фундаментом розуміння відмінності експертизи від діагностики чи консультації, ознайомлення з теоретико-методологічними компонентами психологічної експертизи, особливостями її проведення.

По закінченню курсу «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» студенти мають

знати:

- предмет і об'єкт психологічної експертизи,
- принципи проведення психологічної експертизи,

- види експертиз за процесуальною ознакою та за сферою застосування,
- права, обов'язки та відповідальність експерта за неправдивий висновок,
- структуру експертного висновку,
- етичні засади діяльності експерта;

уміти:

- визначати вид, формулювати завдання та складати програму експертного дослідження,
- застосовувати надійний і валідний психологічний інструментарій для діагностики психологічної проблеми,
- інтерпретувати отримані дані,
- складати експертний висновок,
- дотримуватися професійної етики під час проведення психологічної експертизи,
- самостійно організовувати і здійснювати експертне дослідження.

Для глибокого розуміння матеріалу здобувачу необхідно опрацьовувати терміни, **конспектувати першоджерела** відповідно до плану. Дотримуватися жорсткого таймінгу виступу протягом 7 хвилин з одного питання, а доповнення – 3-4 хвилин. Якщо здобувач бере слово не першим, то обов'язково здійснити оцінку попереднього виступу. Це формує уважність до деталей, лаконічність, здатність полемізувати. Конспектом потрібно користуватися лише за цитування науковців чи озвучення цифрових даних.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Психологія» здобувачі спеціальності 053 «Психологія» першого (бакалаврського) рівня повинні набути компетенції, які сприятимуть успішному здійсненню навчальної, а згодом і професійної діяльності, оскільки формують *уміння*:

- застосовування знань у практичних ситуаціях,

- навчання і оволодіння сучасними знаннями,
- критичності і самокритичності,
- прийняття вмотивованих рішень,
- ухвалення рішень та дій, відповідно до принципу неприйнятності корупції та будь-яких інших ознак недоброчесності.

Результатами навчання, які набувають здобувачі вищої освіти, вивчаючи дисципліну, є:

- вибір та застосовування надійного й валідного психодіагностичного інструментарію (опитувальників, тестів, проєктивних методик тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги,

- формулювання мети, завдання дослідження, оволодіння навичками збору первинного матеріалу, дотримання процедури дослідження,

- наявність власних способів вирішення психологічних завдань, аргументація рішень щодо їх розв'язання (зокрема щодо заходів раннього втручання) вказують на готовність студента обґрунтовувати власну думку,

- знання, розуміння та дотримання етичних принципів психолога-експерта,

- демонстрація професійної компетентності; вміння застосовувати сучасні підходи до вирішення професійних завдань психодіагностики, психокорекції, психологічного консультування та психологічної реабілітації різних верств населення, пов'язані із попередженням негативних впливів на психічне здоров'я особистості та забезпечувати відновлення ментального здоров'я громадян, які зазнали впливу кризових явищ і потерпіли унаслідок воєнних дій.

3. Теми семінарських занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна

		форма	форма
1	Психологічна експертиза як один із видів діяльності психолога-експерта	2	2
2	Експертиза психодіагностичного інструментарію	2	
3	Експертиза психокорекційного інструментарію	2	
4	Судово-психологічна експертиза	2	
5	Психолого-педагогічна експертиза індивідуальних особливостей особистості	2	2
6	Психолого-педагогічна експертиза навчально-виховного процесу	4	
7	Психолого-педагогічна експертиза освітнього середовища	4	2
	Разом	14	6

4. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Психологічна експертиза як один із видів діяльності психолога-експерта

Вид: Семінарське заняття.

Методи: бесіда; робота з науковою літературою; самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми.

План

1. Мета та завдання навчальної дисципліни, її зв'язок з іншими дисциплінами.
2. Психологічна експертиза: мета, завдання, предмет та об'єкт, функції.
3. Умови проведення психологічної експертизи.

4. Методологічні принципи побудови експертного дослідження

5. Експерт та його професійні якості. Професійно-етичні принципи діяльності експерта-психолога.

Узагальнення вивченого: діагностика знань в усній і тестовій формі.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Завдання здобувачам вищої освіти для підготовки заняття: Опрацювати рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану заняття.

1. Підготувати план-схему відповіді на питання заняття.

2. Підготувати словник термінів з теми.

3. Алгоритм дій експерта-психолога.

Семінарське заняття № 2

Тема: Експертиза психодіагностичного інструментарію.

Вид: семінарське заняття.

Методи: евристична бесіда, робота з навчально-методичною літературою; самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми.

План

1. Проблеми психодіагностичної практики.

2. Організація й етапи психодіагностичного дослідження.

3. Комплексний підхід до написання висновку: особливості респондента і психолога, екологічність середовища.

4. Класифікація психодіагностичних методів.

5. Спосіб вибору наявного психодіагностичного інструментарію.

6. Вимоги до психодіагностичних засобів.

7. Критерії експертизи психодіагностичного інструментарію.

Узагальнення вивченого: діагностика знань у формі колоквиуму; виконання практичних завдань.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Завдання здобувачам вищої освіти для підготовки заняття: Опрацювати рекомендовану літературу, підготувати мультимедійну презентацію відповідно до плану.

1. Підготувати план-схему відповіді на питання заняття.

2. Підготувати словник психологічних термінів з теми.

3. Заповнити «Інформаційну психодіагностичну картку», відповідно до програми емпіричного дослідження кваліфікаційної роботи.

4. Алгоритм створення психодіагностичної програми.

5. Підготувати експертний висновок психодіагностичної програми кваліфікаційної роботи, відповідно до вимог.

Семінарське заняття № 3

Тема: Експертиза психокорекційного інструментарію

Вид: семінарське заняття.

Методи: співбесіда; самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне й професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми.

План

1. Експертиза психокорекційних програм. Специфічні риси психокорекції.

2. Типологія вад особистісного розвитку у межах норми.

3. Психологічна готовність психолога до корекційного впливу.

4. Психокорекційний комплекс: діагностичний, настановчий, корекційний блоки, блок оцінки ефективності корекційних впливів.

5. Принципи створення психокорекційних програм.

6. Основні вимоги щодо складання психокорекційних програм.

7. Алгоритм створення корекційної програми

Узагальнення вивченого: діагностика знань в усній і тестовій формі.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Завдання здобувачам вищої освіти для підготовки заняття: опрацювати рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи та мультимедійну презентацію відповідно до плану заняття.

1. Охарактеризувати алгоритм створення корекційної програми.
2. Скласти план-конспект семінарського заняття.
3. Підготувати експертний висновок психокорекційної програми, відповідно до теми кваліфікаційної роботи
4. Підготувати словник термінів з теми.

Семінарське заняття № 4

Тема: Судово-психологічна експертиза

Вид семінарське заняття.

Методи: робота з навчально-методичною літературою; самостійна робота, рольові ігри, групові дискусії.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми.

План

1. Предмет і об'єкт судово-психологічної експертизи.
2. Види судово-психологічних експертиз.
3. Специфіка та порядок призначення судово-психологічної експертизи.
4. Компетенція судово-психологічної експертизи.
5. Відповідальність експерта-психолога за об'єктивність експертного висновку.

Узагальнення вивченого: діагностика знань у формі фронтального опитування; виконання практичних завдань.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Завдання здобувачам вищої освіти для підготовки заняття: Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватися до заняття, відповідно до плану.

1. Підготувати план-схему відповіді на питання заняття.
2. Підготувати словник термінів з теми.
3. Предмет і об'єкт судово-психологічної експертизи.
4. Опрацювати нормативно-правові акти, що регламентують проведення судово-психологічної експертизи.
5. Особливості проведення комплексних судово-психологічних експертиз..

Семінарське заняття № 5

Тема: Психолого-педагогічна експертиза індивідуальних особливостей особистості

Вид семінарське заняття.

Методи: аналіз казок і ситуацій; бесіда, мозковий штурм.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми.

План

1. Психолого-педагогічна експертиза: мета, завдання.
2. Місце психолого-педагогічної експертизи в системі психологічної служби в закладі освіти.
3. Психолого-педагогічна експертиза індивідуальних особливостей особистості здобувача освіти.
4. Особистісна повноцінність і соціальна компетентність учителя.
5. Учитель як фасилітатор – основний предмет психолого-педагогічної експертизи. Характеристика фасилітаторських здібностей наставника.

Узагальнення вивченого: діагностика знань у формі колоквіуму.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Завдання здобувачам вищої освіти для підготовки заняття: Опрацювати рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати мультимедійну презентацію відповідно до плану заняття.

1. Підготувати план-схему відповіді на питання заняття.
2. Підготувати словник термінів з теми.
3. Психологічний діагноз та психологічний прогноз.
4. Учитель як фасилітатор – основний предмет психолого-педагогічної експертизи.
5. Характеристика фасилітаторських здібностей наставника.

Семінарське заняття № 6

Тема: Психолого-педагогічна експертиза навчально-виховного процесу

Вид семінарське заняття.

Методи: бесіда; робота з науковою літературою; самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми.

План

1. Особливості когнітивно-центрованого підходу до навчального процесу.

2. Навчальний процес в особистісно-центрованому підході К. Роджерса.

3. Порівняльний аналіз когнітивно-центрованого і особистісно-центрованого підходів до навчально-виховного процесу

Узагальнення вивченого: діагностика знань в усній і тестовій формі.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Завдання здобувачам вищої освіти для підготовки заняття: Опрацювати рекомендовану літературу та підготувати мультимедійну презентацію відповідно до плану заняття.

1. Підготувати план-схему відповіді на питання заняття.

2. Підготувати словник термінів з теми.

3. Основні аспекти клієнтцентрованого підходу К. Роджерса.

Семінарське заняття № 7

Тема: Психолого-педагогічна експертиза освітнього середовища

Вид семінарське заняття.

Методи: бесіда; робота з науковою літературою; самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне

самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми.

План

1. Психолого-педагогічна експертиза освітнього фізичного середовища (освітній простір).

Безпека та комфорт: наявність та стан облаштованих укриттів, чистота, температурний режим та освітлення.

Інклюзивність: наявність пандусів, підйомників та фахівців супроводу для дітей з особливими освітніми потребами.

Дизайн та ергономіка: створення мотивувального простору (рекреаційні зони, коворкінги), що сприяють емоційному розвантаженню.

2. Психологічний клімат (середовище вільне від насильства).

Протидія булінгу: оцінка ефективності антибулінгових заходів та обізнаності учнів щодо алгоритмів реагування.

Психологічна підтримка: наявність дієвої служби психолога, проведення тренінгів для вчителів з подолання стресу та вигорання.

Партнерство: аналіз взаємовідносин між адміністрацією, вчителями та батьками.

3. Навчальний процес та методика (система навчання).

Диференціація: наскільки педагоги враховують індивідуальні здібності учнів при виборі завдань.

Академічна доброчесність: формування культури чесного навчання через зворотний зв'язок, а не лише через оцінки.

Узагальнення вивченого: діагностика знань в усній і тестовій формі.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Завдання здобувачам вищої освіти для підготовки заняття:
Опрацювати рекомендовану літературу та підготувати

мультимедійну презентацію відповідно до плану заняття.

1. Психолого-педагогічна експертиза освітнього середовища: безпека, цифровізація та ментальне здоров'я.
2. Особливості облаштування ресурсної кімнати.
3. Психологічна безпека особистості у освітньому закладі

5. Теми для самостійного вивчення

Самостійна робота з «Методики проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» перетворює студента на активного дослідника, що є важливим для майбутнього експерта.

Метою самостійної роботи є формування у студентів навичок і вмінь працювати з літературою, здатності визначити свою позицію й аргументовано її обґрунтувати її, віднаходити стрижневі аспекти проблем, що потребують вирішення. Самостійна робота сприяє формуванню аналітичності, доказовості, інтелектуальної автономії студентів.

Предметом самостійної роботи студентів є вивчення ними окремих тем указаної навчальної дисципліни, підготовка презентацій, опрацювання наукових праць з окремих проблем сучасної психології.

Самостійна робота організовується у такій послідовності:

- слухання лекції, складання лекційного конспекту з подальшим його доопрацюванням;
- конспектування праць класиків, сучасних методичних рекомендацій;
- вивчення й аналіз рекомендованої літератури і виконання контрольних завдань;
- з'ясування питань, які виникли під час вивчення матеріалу, консультації у викладача,
- підготовка та написання експертного висновку.

Основні теми навчальної дисципліни, що потребують самостійного опрацювання:

1. Особливості психолого-педагогічної експертизи готовності дитини до школи.
2. Особливості проведення психолого-педагогічної експертизи здібностей та обдарованості.
3. Психолого-педагогічна експертиза девіацій, причин дезадаптації юнаків та дівчат «групи ризику».
4. Особливості психолого-педагогічної експертизи девіацій, причин дезадаптації підлітків «групи ризику».
5. Психолого-педагогічна експертиза здобувачів освіти молодшого шкільного віку «групи ризику».
6. Мета і завдання психолого-педагогічної експертизи дошкільників «групи ризику».
7. Проектування коворкінгу як розвивального простору.
8. Опрацювати додаткову літературу про психологічну безпеку особистості у освітньому закладі.

6. Завдання для самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денної/заочної форми навчання
1	Психолого-педагогічна експертиза готовності дитини до школи	5/8
2	Психолого-педагогічна експертиза здібностей та обдарованості	5/8
3	Психолого-педагогічна експертиза юнаків та дівчат «групи ризику»	5/8
4	Психолого-педагогічна експертиза підлітків «групи ризику»	5/8
5	Психолого-педагогічна експертиза молодших школярів «групи ризику»	5/8
6	Психолого-педагогічна експертиза дошкільників «групи ризику»	5/8
7	Проектування коворкінгу як розвивального простору	5/6
8	Опрацювати додаткову літературу про психологічну безпеку особистості у освітньому закладі	5/6
9	Підготувати експертний висновок психодіагностичної програми кваліфікаційної роботи, відповідно до вимог.	10/10
10	Підготувати експертний висновок психокорекційної програми, відповідно до теми кваліфікаційної роботи	10/10
	Разом	60/80

7. Індивідуальні науково-дослідні завдання

Індивідуально-науково дослідне завдання (ІНДЗ) як вид самостійної роботи передбачає залучення здобувачів вищої освіти до наукових досліджень. Фактично виконання таких завдань в процесі засвоєння навчальної дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» дозволяє їм опанування методикою упровадження психологічної експертизи.

Для оформлення ІНДЗ план до теми здобувач складає самостійно, відповідно в такий же спосіб займається пошуком наукової літератури. Індивідуальні консультації з викладачем сприятимуть виконанню ІНДЗ, спрямовуючи його в позитивне русло. Важливою складовою підсумкового результату ІНДЗ є правильне оформлення бібліографічних посилань у списку використаних джерел з теми (відповідно до бібліографічного опису з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ8302: 2015).

Набуття студентами навичок наукових досліджень під час виконання ІНДЗ сприятиме подальшому конструктивному написанню і оформленню психодіагностичної та корекційно-розвивальної програм, відповідно до теми кваліфікаційної роботи.

Підготовка і захист ІНДЗ на запропоновані теми:

1. Здійснити експертизу психодіагностичної програми кваліфікаційної роботи, відповідно до вимог.
2. Здійснити експертизу психокорекційної програми кваліфікаційної роботи, відповідно до вимог.
3. Написання та презентація експертного висновку індивідуальних особливостей особистості.
4. Написання та презентація експертного висновку «Комплексне самооцінювання закладу освіти»

8. Питання для підсумкового контролю

1. Місце та роль у системі наук психологічної експертизи.
2. Визначення психологічної експертизи, її предмет та об'єкт.
3. Мета та основні завдання психологічної експертизи.
4. Характеристика методологічних принципів психологічної експертизи.
5. Класифікація видів психологічної експертизи за галузями, процесуальним статусом, кількістю експертів.
6. Професійно-етичні принципи експерта-психолога.
7. Права і обов'язки психолога-експерта.
8. Найважливіші проблеми, що вимагають призначення психологічної експертизи.
9. Основні умови проведення психологічної експертизи.
10. Джерела і правила збору фактичної інформації під час проведення психологічної експертизи.
11. Особи і установи, які можуть призначати і проводити психологічну експертизу.
12. Суб'єктивно-особистісна основа психологічної експертизи.
13. Особливості гуманітарної експертизи в освіті, її мета і завдання.
14. Сутність понять: «особистісна зрілість», «психічне здоров'я».
15. Вимоги до вибору психодіагностичного інструментарію експертом-психологом.
16. Типові помилки та шляхи їх попередження під час проведення психологічної експертизи.
14. Компетенція експерта-психолога при проведенні трудової експертизи.
15. Специфіка та види судово-психологічної експертизи у цивільному процесі.

16. Види та особливості судово-психологічної експертизи у кримінальному процесі.

17. Психологічний зміст поняття особистість «групи ризику».

18. Компетенція експерта-психолога при проведенні психолого-педагогічної експертизи.

19. Сутність поняття «психологічний вік».

20. Основні методи дослідження під час проведення гуманітарної експертизи в освіті.

21. Застосування проєктивних методик у психологічній експертизі.

22. Компетенція психолога-експерта при проведенні судово-психологічної експертизи.

23. Афект і фрустрація у судово-психологічній експертизі.

24. Сутність і умова призначення судово-психологічної експертизи емоційних станів.

25. Види емоційних станів.

26. Посмертна судово-психологічна експертиза.

27. Умови призначення судово-психологічної експертизи у справах про сексуальні злочини.

28. Види судово-психологічної експертизи у цивільному процесі.

29. Психологічні вимоги до експерта-психолога.

30. Морально-вольові властивості експерта-психолога.

31. Комунікативна майстерність психолога-експерта.

32. Методична і методологічна обізнаність експерта.

33. Професійна підготовка експерта-психолога.

34. Практичні знання, уміння й навички експерта.

35. Особистісна відповідальність психолога-експерта.

36. Гуманістична спрямованість особистості експерта-психолога і психологічної експертизи.

37. Основні напрямки діяльності експерта-психолога у судово-психологічній експертизі.

38. Функції психологічної експертизи.
39. Етапи роботи психолога-експерта.
40. Права та обов'язки психолога як експерта.
41. Особливості створення програми проведення психологічної експертизи.
42. Умови успішного виконання програми психологічної експертизи.
43. Запит на проведення судово-психологічної експертизи.
44. Запит на проведення психолого-педагогічної експертизи.
45. Готовність замовника і організації до проведення психолого-педагогічної експертизи.
46. Етапи проведення психологічної експертизи.
47. Склад і формування експертної групи.
48. Розробка плану та концепції проведення психологічної експертизи.
49. Застосування спостереження, опитування під час проведення експертизи.
50. Сфери застосування групової дискусії як методу психологічної експертизи.
51. Розробка змісту експертного висновку.
52. Коментарі як форма інтерпретації результатів експертизи.
53. Пропозиції як форма надання результатів експертизи з вирішення проблем у майбутньому.
54. Вимоги до оформлення висновку психологічної експертизи.
55. Способи та процедури надання матеріалів, отриманих під час експертизи.
56. Психологічне прогнозування як розробка проєктів і рекомендацій під час експертизи.
57. Експертиза психодіагностичного інструментарію.
58. Алгоритм створення просвітницької програми.

59. Алгоритм створення психодіагностичної програми.
60. Алгоритм створення психопрофілактичної програми.
61. Експертиза психокорекційного інструментарію.
62. Алгоритм створення психокорекційної програми.

9. Основна література

1. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О., Ліннік О. О. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. 2021 350 с. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf
2. Землянська О. В. Особистість як об'єкт судово-психологічної експертизи : монографія. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2021. 367 с.
3. Ребуха Л. З. Психологічна експертиза: технологія та процедура проведення : навчальний посібник. Тернопіль : Економічна думка, 2020. 128 с.
4. Хавула Р. Психологічна експертиза в різних галузях психології : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2019. 118 с.
5. Черезова І. О. Психологічна експертиза : навчальний посібник. Бердянськ : БДПУ, 2019. 262 с.

Допоміжна література

1. Землянська О. В. Особистість як об'єкт судово-психологічної експертизи : монографія / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Бандурки О. М. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2020. 357с.
2. Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується у

зкладах освіти Міністерства освіти та науки України. Наказ №330 МОН України від 20.04 2001р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS617>

3. Стасюк М. І. Моніторинг властивостей асертивної особистості. *Перспективи та інновації науки*. 2025, 11 (57). С. 2475–2487. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/32129/32077>

4. Стасюк М. Особливості захисту особистості від стресової ситуації. *Нова педагогічна думка*. Рівне : РОІППО, 2025. №1 (121). С. 54–58. URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/697/710>

5. Юридична психологія : підручник / Александров Д. О. та інші; за загальн. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсєєва. Київ : КНТ, 2021. 360 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75. URL : <http://lib.nuwm.edu.ua/>

2. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, вул.О.Борисенка, 6. URL: <http://lib.rv.ua>

3. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://osvita.ua/>

4.Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/

5. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44). URL: [http://www.cbc.rv.ua /](http://www.cbc.rv.ua/).

6. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukraini/zatverdzheni-standarti-vishchoi-osviti>